

жението, това е действително истинският и съществен проблем на индексния факторен анализ. Той се отнася обаче само за анализа с нееднородни екстензивни единици, от които са изградени посочените индекси. При еднородните единици съществуват общо четири еднозначни решения, които са получени по индуктивен път чрез обобщаването на всички възможни промени на двата факторни показателя и са публикувани от автора на настоящата статия (Христов, 1978). Искам да уверя читателя обаче, че при изпълнение на предлаганото достатъчно условие за еднозначни решения съществува такава и при нееднородните екстензивни единици. Тук ще отбележа само, че дори при еднозначно решение двата индекса на Ласпейрез и Пааше са също необходими, защото всеки от тях има собствен познавателен смисъл и приложение. Индексът на Ласпейрез например е по-подходящ за измерване на динамиката на потребителските цени и инфлацията, докато индексът на Пааше е по-подходящ за дефлиране на стойностни величини (Мишев, Цветков, 1998; Радилев, 2001).

3. ТОЧНИ РЕШЕНИЯ ПРИ ЕДНО ДОСТАТЪЧНО УСЛОВИЕ ЗА НЕТНИ ЕФЕКТИ

Най-напред ще формулирам едно достатъчно условие за еднозначно и точно решение на промяната на всяка стойностна величина при ед-

нородни единици, което зависи единствено от посоката на промяната на всеки факторен показател. Използва се същият пример за произведения продукт. Общият случай на анализа на прираста на този продукт обхваща четири възможни случая на промени на двата факторни показателя: едновременни увеличения, едновременни намаления, увеличение на първия показател и намаление на втория, както и намаление на първия и увеличение на втория факторен показател. Достатъчното условие за логично и точно решение при всеки от посочените случаи е, че нетният, или чист, ефект (прираст или намаление на стойностната величина) само от промяната на даден факторен показател се определя с по-малката стойност (базисна или отчетна) на другия факторен показател. Ако при определянето на ефекта се използва по-голямата стойност на другия факторен показател, която съдържа и неговата промяна, ще се получи допълнителен съвместен ефект дори когато реалните промени на двата факторни показателя са разнопосочни. Ако съществува реален съвместен ефект, т.е. да е произведен такъв продукт или през базисната, или през отчетната година, той трябва да бъде представен отделно от нетните ефекти на двата факторни показателя. При разнопосочни промени на двата показателя обаче се получават не само неточни, но и абсурдни ефекти, защото се появяват два реално несъществуващи съвместни резултата с противоположни знаци. Действително те формално се не-